

Sygn. akt V Kz 280/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Płocku – V Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Wiśniewska – Bartoszevska (spr.)

Sędziowie: SO Iwona Olenderek

SO Jacek Lisiak

Protokolant: Anna Szydlik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Płocku Andrzeja Nowakowskiego

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 22 sierpnia 2014 roku

w sprawie **A. O.**

podejrzanej o czyn z art. 270 § 1 i 2a k.k.

na skutek zażalenia pełnomocnika J. O. na zarządzenie Sędziego Sądu Rejonowego w Gostyninie z dnia 28 lipca 2014 roku

w przedmiocie odmowy przyjęcia jego wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Gostyninie z dnia 22 lipca 2014r. w sprawie sygn. akt IIK 197/14

podstawie art. 437 § 2 k.p.k., a rt.438 pkt 2 k.p.k., art. 422 § 1 k.p.k.

p o s t a n a w i a

zaskarżone zarządzenie zmienić i przyjąć wniosek J. O. o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 28 lipca 2014 roku wydanym w sprawie sygn. akt IIK 197/14 upoważniony Sędzia Sądu Rejonowego w Gostyninie odmówił przyjęcia wniosku J. O. o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. W pisemnych motywach zaskarżonego zarządzenia wskazano, iż wedle dominującej linii orzecznictwa czyn z art.270k.k ma formalny charakter, a przedmiotem jego ochrony jest dobro prawne natury ogólnej, tj. wiarygodność dokumentu, co przesądza o tym, że każda z postaci występku z art. 270 § 1 k.k. (jak i z art. 270 § 1 i 2a k.k.), jest tzw. przestępstwem bez ofiar, w wypadku którego nie występuje pokrzywdzony.

Z powyższym nie zgodził się pełnomocnik J. O., który w wywiedzionym zażaleniu wskazał, iż co do zasady argumentacja sądu a quo co do charakteru czynu z art.270§1 k.k. jest zasadna, niemniej w niniejszej sprawie nie może ona znaleźć zastosowania.

Wszak ustalono, że doszło do podrobienia podpisu J. O. na umowie kupna-sprzedaży pojazdu, którego był on współwłaścicielem. Na skutek tej umowy J. O. został wyzuty z udziału we współwłasności tegoż pojazdu.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pełnomocnika J. O. zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż jednoznaczne brzmienie przepisu art. 422 § 1 k.p.k. wskazuje, iż uprawnienie do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku przysługuje stronie, podmiotowi określonemu w art. 416 k.p.k., a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydanego na posiedzeniu, także pokrzywdzonemu.

W przedmiotowej sprawie, Sąd I instancji ustalił – uwzględniając treść art. 422 § 1 k.p.k. – że J. O. nie jest osobą uprawnioną do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Gostyninie z dnia 22 lipca 2014 roku w sprawie II K 197/14, albowiem nie jest on ani stroną postępowania, ani też pokrzywdzonym w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k.

Zgodzić się należy, iż dominującym pozostaje pogląd, zgodnie z którym przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. (czy też z art. 270 § 1 i 2a k.k.), ma formalny charakter, którego przedmiotem ochrony jest dobro prawne natury ogólnej, tj. wiarygodność dokumentu (v. wyrok SN z 26.11.2008r., IV KK 164/08; wyrok SN z 08.01.2009r., WK 24/08; wyrok SN z 02.04.2009r., IV KK 391/08; wyrok SN z 12.01.2010r., WK 28/09). Tak określony przedmiot ochrony jednoznacznie przesądza o tym, że każda z postaci występku z art. 270 § 1 k.k. (jak i z art. 270 § 1 i 2a k.k.), jest tzw. przestępstwem bez ofiar, w wypadku którego nie występuje pokrzywdzony (zob. postanowienie SN z dnia 24.05.2011r., II KK 13/11, LEX nr 847132). Brak zaś tego pokrzywdzonego wywołuje wszystkie wynikające stąd następstwa, nie tylko materialno prawne, ale i procesowe (brak pokrzywdzonego jako strony stadium przygotowawczego, brak oskarżyciela posiłkowego).

Jednakowoż wskazać należy, iż każdorazowo sąd określając sposób wypełnienia znamion czynu przestępnego i jego skutki, musi odnosić się do konkretnych okoliczności sprawy. Zatem musi baczyć na konieczność zindywidualizowania wydanych rozstrzygnięć stosownie do stanu faktycznego zaistniałego w określonym układzie procesowym.

Definicję legalną pojęcia pokrzywdzonego zawiera przepis art. 49 §1 k.p.k., wedle której to normy prawnej pokrzywdzonym jest m.in. osoba fizyczna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Odwołanie się we wskazanej definicji do pojęcia dobra prawnego w sposób jednoznaczny przesądza o tym, że jakkolwiek jest ona zawarta w ustawie procesowej, to ma charakter materialnoprawny. Z tej przyczyny właściwego określenia jej znaczenia należy poszukiwać na płaszczyźnie właśnie prawa karnego materialnego.

W konsekwencji w judykaturze Sądu Najwyższego wyrażono pogląd sprowadzający się do uznania, że krąg pokrzywdzonych w rozumieniu przepisu art. 49 § 1 k.p.k. ograniczony jest zespołem znamion czynu będącego przedmiotem postępowania oraz czynów współukaranych (zob. uchwała SN z dnia 15 września 1999 r., I KZP 26/99, OSNKW 1999, nr 11-12, poz. 69, i konsekwentnie dalsze orzeczenia dotyczące tego zagadnienia). Innymi słowy, pojęcie pokrzywdzonego relacjonowane jest do zespołu znamion przestępstwa będącego przedmiotem postępowania [R. A. Stefański, Przegląd uchwał Izby Karnej oraz Wojskowej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2002 r., WPP 2003, nr 2, s. 107].

Toczące się w niniejszej sprawie postępowanie karne dotyczyło przestępstwa polegającego na podrobieniu w dniu 25 czerwca 2009r. w G. przez A. O. podpisu byłego jej męża – J. O. na dokumencie umowy sprzedaży samochodu osobowego m-ki S. (...) o nr rej. (...) (stanowiącego majątek wspólny) w celu użycia jej za autentyczną, tj. przestępstwa zakwalifikowanego z art. 270 § 1 i 2a k.k.

Przekładając zatem legalną definicję pokrzywdzonego na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż poza głównym przedmiotem ochrony, jakim jest dobro prawne natury ogólnej, tj. wiarygodność dokumentu, wyraźnie daje się wyodrębnić także indywidualny przedmiot ochrony, jaki został naruszony przestępczym działaniem podejrzanej, to

jest prawo własności J. O.. Wszak J. O. jest współwłaścicielem pojazdu, stanowiącego przedmiot rzeczowej umowy kupna- sprzedaży.

Tymczasem ta umowa kupna - sprzedaży pojazdu, a zatem rzeczy określonej indywidualnie, ma podwójny skutek zobowiązująco- rozporządzający. Wszak przenosi ona prawo własności przedmiotowego pojazdu na kupującą bez konieczności przeniesienia posiadania.

Zgodnie bowiem z art. 155 § 1k.c. Umowa sprzedaży, zamiany, darowizny, przekazania nieruchomości lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły.

Zatem ta umowa, na której podpis J. O. - jako współwłaściciela pojazdu - został podrobiony, przenosząc prawo własności pojazdu na kupującą, jednocześnie, pozbawia prawa własności J. O.. Konkludując skutki tej umowy mają charakter bezpośrednio oddziałujący na prawo własności J. O. bez konieczności zaistnienia jakichkolwiek ogniw pośrednich, czy dodatkowych. Wszak stosownie do ugruntowanej linii judykatury Samochód-ciągnik przez wskazanie w umowie sprzedaży jego numerów fabrycznych został uznany za rzecz oznaczoną co do tożsamości. W konsekwencji do przeniesienia jego własności nie jest wymagane przeniesienie posiadania (vide wyrok SA w Łodzi z 12 lipca 1995 r., I ACr 322/95, OSA 1995, z. 6, poz. 36).

Podkreślić należy, iż sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela pogląd, iż na gruncie art.270§1k.k. istnieje możliwość wyodrębnienia indywidualnego przedmiotu ochrony, którym są interesy (dobra) konkretnego pokrzywdzonego, określone przez rodzaj i treść prawa wyrażonego w dokumencie stanowiącym przedmiot określonego przestępstwa. Dobrem tym może być np. informacja, mienie, a nawet życie lub zdrowie (R. Zawłocki [w:] Kodeks karny część szczególna Komentarz tom II pod redakcją A. Wąska, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2004r, s. 549).

Wskazać należy, iż analogiczna sytuacja występuje na gruncie występku z art.233k.k. gdzie poza głównym przedmiotem ochrony zdefiniowanym jako prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, przestępstwo może godzić także bezpośrednio w interesy indywidualne osób, którym również przysługują prawa pokrzywdzonych(R. A. Stefański Przegląd uchwał ..., WPP 2003, Nr 2, s. 110). Taki stan rzeczy został również zaaprobowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, znajdującym wyraz w tezie: Dopuszczalne jest przyznanie legitymacji pokrzywdzonego podmiotowi występującemu jako strona w postępowaniu określonym w § 1 art. 233 k.k., tzn. w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy również wtedy, gdy przedstawienie fałszywej opinii "bepośrednio" dobro prawne tego podmiotu narusza lub mu zagraża, choćby nie naruszało to równocześnie innej normy karnej.(vide postanowienie SN z dnia 23.04.2002r. I KZP 10/02, LEX nr 53077...)

Skoro zatem, wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia ww. wyroku złożyła osoba, której prawo własności, zostało naruszone na skutek wypełnienia znamion przestępstwa będącego przedmiotem postępowania, to w tej sytuacji, zgodnie z dyspozycją art. 422 § 1 k.p.k. należało zmienić zaskarżone rozstrzygnięcie i przyjąć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Gostyninie z dnia 22 lipca 2014 roku w sprawie II K 197/14, złożony w dniu 24 lipca 2014r. przez J. O. – wobec jego wniesienia przez osobę uprawnioną.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy orzekł, jak na wstępie.